

Dějiny a organizace sportu 2

Turbulentní sport a tělovýchova ve 20. století

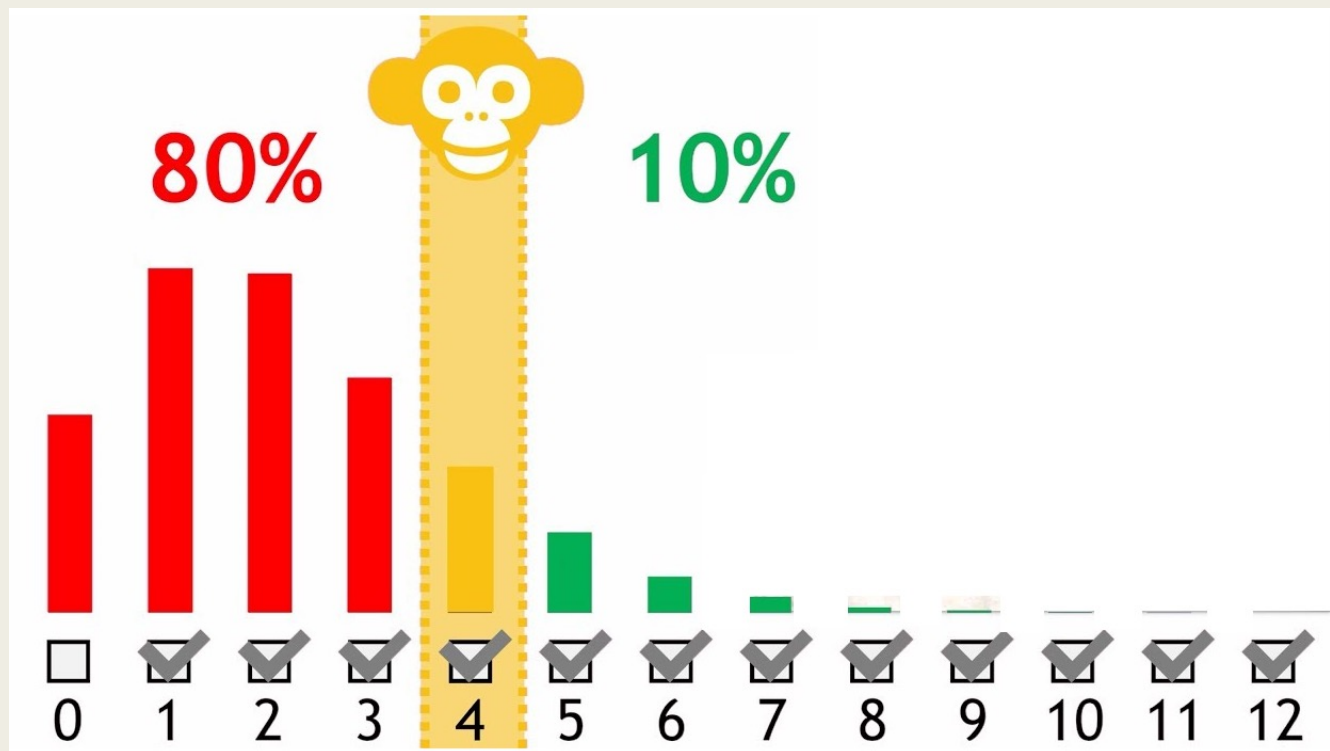
Školní rok: 2023/2024

Ročník: 1., denní studium

Přednášející: Mgr. Václav Pechman

Kontakt: vasek.pechman@seznam.cz

Chytrí jako opice...?!

- 1) Kolik dívek v zemích s nízkým příjmem dnes dokončí základní školu?
 - A) 20%
 - B) 40%
 - C) 60%

- 2) Kde žije většina světové populace?
 - A) V zemích s nízkým příjmem
 - B) V zemích se středním příjmem
 - C) V zemích s vysokým příjmem

- 3) Jak se během posledních 20 let změnil podíl světové populace žijící v extrémní chudobě?
 - A) Téměř se zdvojnásobil
 - B) Zůstal víceméně stejný
 - C) Snížil se téměř o polovinu

- 4) Jaká je dnes celosvětově průměrná délka života?
 - A) 50 let
 - B) 60 let
 - C) 70 let

- 5) Na světě dnes žijí zhruba 2 miliardy dětí ve věku 0-15 let. Kolik dětí bude dle prognózy OSN na světě v roce 2100?
 - A) 4 miliardy
 - B) 3 miliardy
 - C) 2 miliardy

- 6) Podle prognózy OSN vzroste do roku 2100 světová populace o další 4 miliardy lidí. Jaký je hlavní důvod?
 - A) Bude více dětí (věk do 15 let)
 - B) Bude více dospělých (věk 15-74 let)
 - C) Bude více starých lidí (věk 75 let a více)

- 7) Jak se za posledních sto let změnil ve světě roční počet úmrtí způsobený přírodními katastrofami?
- A) Vzrostl více než dvojnásobně
 - B) Zůstal zhruba na stejné úrovni
 - C) Snížil se na méně než polovinu
- 8) Kolik procent ročních dětí je dnes naočkováno proti nějaké nemoci?
- A) 20%
 - B) 50%
 - C) 80%
- 9) Celosvětově chodili dnes třicetiletí muži do školy v průměru 10 let. Kolik let chodily do školy ženy stejného věku?
- A) 9 let
 - B) 6 let
 - C) 3 roky
- 10) V roce 1996 byli na seznamu ohrožených druhů tygr, panda velká a nosorožec černý. Kolik z těchto tří druhů je dnes ohroženo ještě kritičtěji?
- A) Dva z nich
 - B) Jeden z nich
 - C) Žádný z nich
- 11) Kolik procent lidí na světě má přístup k elektrické energii?
- A) 20%
 - B) 50%
 - C) 80%
- 12) Světoví klimatologové se domnívají, že během následujících sta let se průměrná teplota na zemi změní následovně:
- A) Zvýší se
 - B) Zůstane stejná
 - C) Sníží se

- 1) Kolik dívek v zemích s nízkým příjmem dnes dokončí základní školu?
A) 20%
B) 40%
C) 60%

- 2) Kde žije většina světové populace?
A) V zemích s nízkým příjmem
B) V zemích se středním příjmem
C) V zemích s vysokým příjmem

- 3) Jak se během posledních 20 let změnil podíl světové populace žijící v extrémní chudobě?
A) Téměř se zdvojnásobil
B) Zůstal víceméně stejný
C) Snížil se téměř o polovinu

- 4) Jaká je dnes celosvětově průměrná délka života?
A) 50 let
B) 60 let
C) 70 let

- 5) Na světě dnes žijí zhruba 2 miliardy dětí ve věku 0-15 let. Kolik dětí bude dle prognózy OSN na světě v roce 2100?
A) 4 miliardy
B) 3 miliardy
C) 2 miliardy

- 6) Podle prognózy OSN vzroste do roku 2100 světová populace o další 4 miliardy lidí. Jaký je hlavní důvod?
A) Bude více dětí (věk do 15 let)
B) Bude více dospělých (věk 15-74 let)
C) Bude více starých lidí (věk 75 let a více)

- 7) Jak se za posledních sto let změnil ve světě roční počet úmrtí způsobený přírodními katastrofami?
- A) Vzrostl více než dvojnásobně
 - B) Zůstal zhruba na stejné úrovni
 - C) Snížil se na méně než polovinu**
- 8) Kolik procent ročních dětí je dnes naočkováno proti nějaké nemoci?
- A) 20%
 - B) 50%
 - C) 80%**
- 9) Celosvětově chodili dnes třicetiletí muži do školy v průměru 10 let. Kolik let chodily do školy ženy stejného věku?
- A) 9 let**
 - B) 6 let
 - C) 3 roky
- 10) V roce 1996 byli na seznamu ohrožených druhů tygr, panda velká a nosorožec černý. Kolik z těchto tří druhů je dnes ohroženo ještě kritičtěji?
- A) Dva z nich
 - B) Jeden z nich
 - C) Žádný z nich**
- 11) Kolik procent lidí na světě má přístup k elektrické energii?
- A) 20%
 - B) 50%
 - C) 80%**
- 12) Světoví klimatologové se domnívají, že během následujících sta let se průměrná teplota na zemi změní následovně:
- A) Zvýší se**
 - B) Zůstane stejná
 - C) Sníží se

Politika

„.....mnohoznačný pojem obvykle označující proces a metodu rozhodování určité skupiny lidí s pluralitními zájmy a názory.“

NEJVYŠŠÍ
-
NEJNIŽŠÍ

<https://www.youtube.com/watch?v=98b0n-1lj8Q>

První světová válka

- 1871- sjednocení Německa -> Německá říše od vlastního vzniku posilující mocenskou pozici Dohoda (Francie, Velká Británie, Rusko)

X

Ústřední mocnosti (Německá říše, Rakousko-Uhersko, Osmanská říše)

- 28.6. 1914- atentát na Františka Ferdinanda d'Este
 - ⇒ Konec politické a ekonomické dominance Evropy
 - ⇒ Hlavní bojiště v Evropě = rozpad tradičních monarchií
 - ⇒ 10 000 000 ztrát na životech během 4 let
 - ⇒ USA profitující z válečných zakázek uspokojovaných nezasaženými výrobními prostředky

Ruské impérium

Do 19. století: carské Rusko = samoděržaví (absolutistická monarchistická vláda, která soustředí nejvyšší moc v rukou cara, jehož vůle je zákonem)

Od 19. století: konstituční monarchie (omezení cara na základě psané či nepsané ústavy)

1917: protivládni demonstrace, zakládání sovětů (orgány samosprávy)

15. března 1917: car Mikuláš II. abdikuje, carská rodina uvolňuje trůn -> Prozatímní vláda

1917-1922: Občanská válka, menševici (sociální demokraté) x bolševici (komunisté)

leden 1918: Ruská sovětská federativní socialistická republika

30. prosince 1922: RSFSR + Ukrajinská SSR + Běloruská SSR + Zakavkazská SSSR

= Svaz sovětských socialistických republik (SSSR), Sovětský svaz

1924: Josif Stalin přebírá moc, „stalinismus“

(kolektivizace zemědělství, industrializace, vláda Komunistické strany podepřená tajnou policií, likvidace opozice, kult osobnosti)

[https://www.youtube.com/watch?v=fsSiljtui](https://www.youtube.com/watch?v=fsSiljtuiZA)
[ZA](#)

Velká hospodářská krize

- Poválečný stav: , válečné reparace, zbrojní orientace průmyslu, přechod ze zemědělství k industrializaci,
- Odstranění zlatého standardu, investice na burze kryté úvěrem, nadhodnocení firem
- Kumulace mezinárodních platebních prostředků v USA – provázanost ekonomik
- Říjen 1929: propad akcií, 24.10. 1929 krach na Wall Street
- Krach společností s nedostatečným kapitálem ->růst nezaměstnanosti + pokles produkce
- Nízká likvidita bank – úspory obyvatel v ohrožení
- Hroucení několika ekonomik napříč světem, kolaps systémů založených na exportu
- Celková nedůvěra v politický a ekonomický systém
- RADIKALIZACE: „kapitalismus“ je mrtev, vina je demokracie“ => populistická rétorika pevných systémů => zvýšení preferencí fašistických, nacistických a komunistických hnutí

II. Světová válka

- Eskalace problémů, vzestup autoritářských režimů:
 - Komunismus (společné vlastnictví, beztřídní společnost, diktatura proletariátu v čele s dělnickou stranou)
 - Nacismus, národní socialismus (absolutní moc státu, princip vůdce (Führer), rasistická teorie nadřazující árijskou rasu, antisemitismus)
 - Fašismus (zájmy celku nadřazené zájmům jednotlivce, antidemokratický stát jedné strany podpořený ústavními reformami, princip vůdce (Duce))

Spojenci (Spojené království, Sovětský svaz, USA)

x

Osa (Německo, Itálie, Japonsko)

- více než 50 000 000 milionů obětí

1945: únor - Jaltská konference (Deklarace o svobodné Evropě), červen: Organizace spojených národů, červenec/srpen: Postupimská konference (okupační zóny Německa a Rakouska)

- Průběh osvobozování a poválečné usprádní jako určující faktor dalšího globálního vývoje

„From Stettin in the Baltic to Trieste in the Adriatic, an iron curtain has descended across the Continent. Behind that line lie all the capitals of the ancient states of Central and Eastern Europe. Warsaw, Berlin, Prague, Vienna, Budapest, Belgrade, Bucharest and Sofia, all these famous cities and the populations around them lie in what I must call the Soviet sphere, and all are subject in one form or another, not only to Soviet influence but to a very high and, in many cases, increasing measure of control from Moscow.“

Winston Churchill, 5. března 1946,
Westminster College, Fulton,
Missouri. USA

Studená válka

= politické a vojenské napětí mezi komunistickými státy (SSSR) a západním světem (USA)

- Protichůdné systémy určené politicko-ideologickými kritérii

(demokratické řešení konfliktů v rámci mezinárodních organizací x vměšování do politiky)

- Charta OSN, 24.10. 1945: „Uchránit budoucí pokolení před metlou války, která dvakrát za našeho života přinesla lidstvu nevýslovné strasti.“
 - 1947: Doktrína zadržování amerického prezidenta Harryho S. Trumana
 - 1949: Severoatlantická aliance, NATO („Udržet Ameriku v Evropě, Rusko mimo západní Evropu a Německo při zemi.“)
- ⇒ Zástupné války, závody ve zbrojení, vojenská a ekonomická pomoc státům spadajícím do příslušné sféry vlivu, špionáž, propaganda, předhánění v technické vyspělosti, rivalita ve sportu
- Bipolární optika, antonyma: kapitalismus – socialismus, my – oni

IDEOLOGIE

Irena Reifová: „Ucelený soubor určitých idejí (představ), které slouží k výkladu světa kolem nás. Svět díky ní dostává smysl a jeví se jako bezrozporný.“

Pomáhá formulovat zájmy určité skupiny

Synonymum- přesvědčení

Pejorativní pojetí- uzavřenost, jednostrannost, iracionalita

IDEOLOGIE

KONZERVATISMUS

(conservare = uchovávat)

- Odmítání rychlých změn
- Tradiční normy
- Vlast, rodina, náboženství, hierarchie
- Soukromé vlastnictví
- Důstojný lidský život

LIBERALISMUS

(liber = svobodný)

- Svoboda, demokracie, sekularizace, zodpovědnost
- Požadavek na zdůvodnění omezení svobody a rovnosti lidí
- Sebeurčení a život podle jeho nositele
- „Kde začíná osobní svoboda, tam končí státní moc.“

SOCIALISMUS

(socialis = družný)

- Reakce na industrializaci
- Společné vlastnictví
- Změna majetkových a právních vztahů
- Změna struktury hospodářství
- Boj proti privilegiím

FORMY VLÁDY

Demokracie, vláda lidu

(démós = lid, kratos = síla)

- Ústava určující výkon státní moc
- Většinové rozhodování s garancí práv menšiny
- Zastupitelský systém – volení zástupci rozhodují jménem/ve jménu voličů
- Rovnost před zákonem, dělba moci, lidská práva

Totalita

(totus = celý)

- Neomezené pravomoci úzké vládnoucí skupiny
- Státem ovládaná a řízená ekonomika
- Kontrola všech oblastí lidského života
- Potlačení politických a občanských svobod

POLITICKÉ SPEKTRUM

Pravice

- Proaktivní, podnikatelské prostředí
- Minimalizace kompetencí státu
- Oddělení státu od společnosti
- Snaha o nízkou inflaci
- Sociální nerovnost jako cena za svobodu
- individualismus

Levice

- Sociální jistoty, solidarita
- Silný, sociálně odpovědný stát
- Splynutí státu a společnosti
- Snaha o nulovou nezaměstnanost
- Podpora znevýhodněných skupin
- Kolektivismus

Kapitalismus

Výrobní prostředky v soukromém vlastnictví

Prostředí tržní ekonomiky s důrazem na dosažení zisku

Kumulací zisku vzniká KAPITÁL -
> opětovně investovaný do výroby
zvyšuje zisk

Ekonomický systém regulovaný
zákony

Marxismus-leninismus

STÁTNÍ A STRANICKÁ IDEOLOGIE
VÝCHODNÍHO BLOKU

Transformace kapitalistického systému na
socialistický

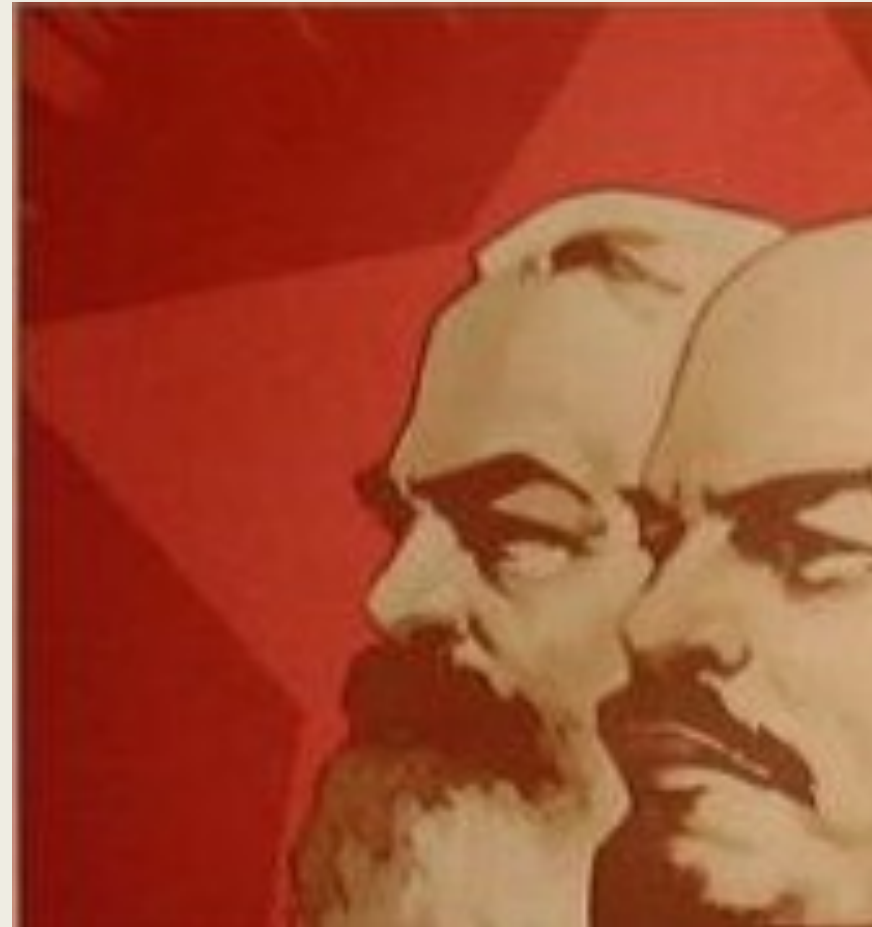
Diktatura proletariátu

Revoluce řízená stranou, která je hierarchicky
uspořádána a uplatňuje demokratický
centralismus

Centrálně řízená ekonomika, kolektivizace

Potlačování disidentu

Předstupeň beztřídní a bezstátní komunistické
společnosti

Pojetí sportu

Kapitalismus

- projev individuálních schopností, prostředek zdravotní prevence, výchovy, pracovní výkonnosti a kompenzace jednostranného způsobu života
- Soukromá občanská iniciativa = dobrovolné členství, samoregulace
- Důraz na apolitičnost

Socialismus

- Masový prostředek zprostředkávající brannost obyvatelstva, tzn. příprava na práci a obranu vlasti
- Podřízenost sportovního hnutí vládnoucí straně
- Organizační jednoty (Zastřešující instituce, zánik pluralitního systému)
- Součást komunistické výchovy

The NCAA: Last Week Tonight with John Oliver (HBO)

UNIVERZITNÍ SPORT NÁRODNÍ VYSOKOŠKOLSKÁ ATLETICKÁ ASOCIACE

Vrcholový, profesionální sport

Uzavřená soutěž

- Soutěž spravovaná jednotlivými zúčastněnými subjekty
- Potlačený princip postupujících a sestupujících celků
- Ligová příslušnost nabízena prostřednictvím franšízy

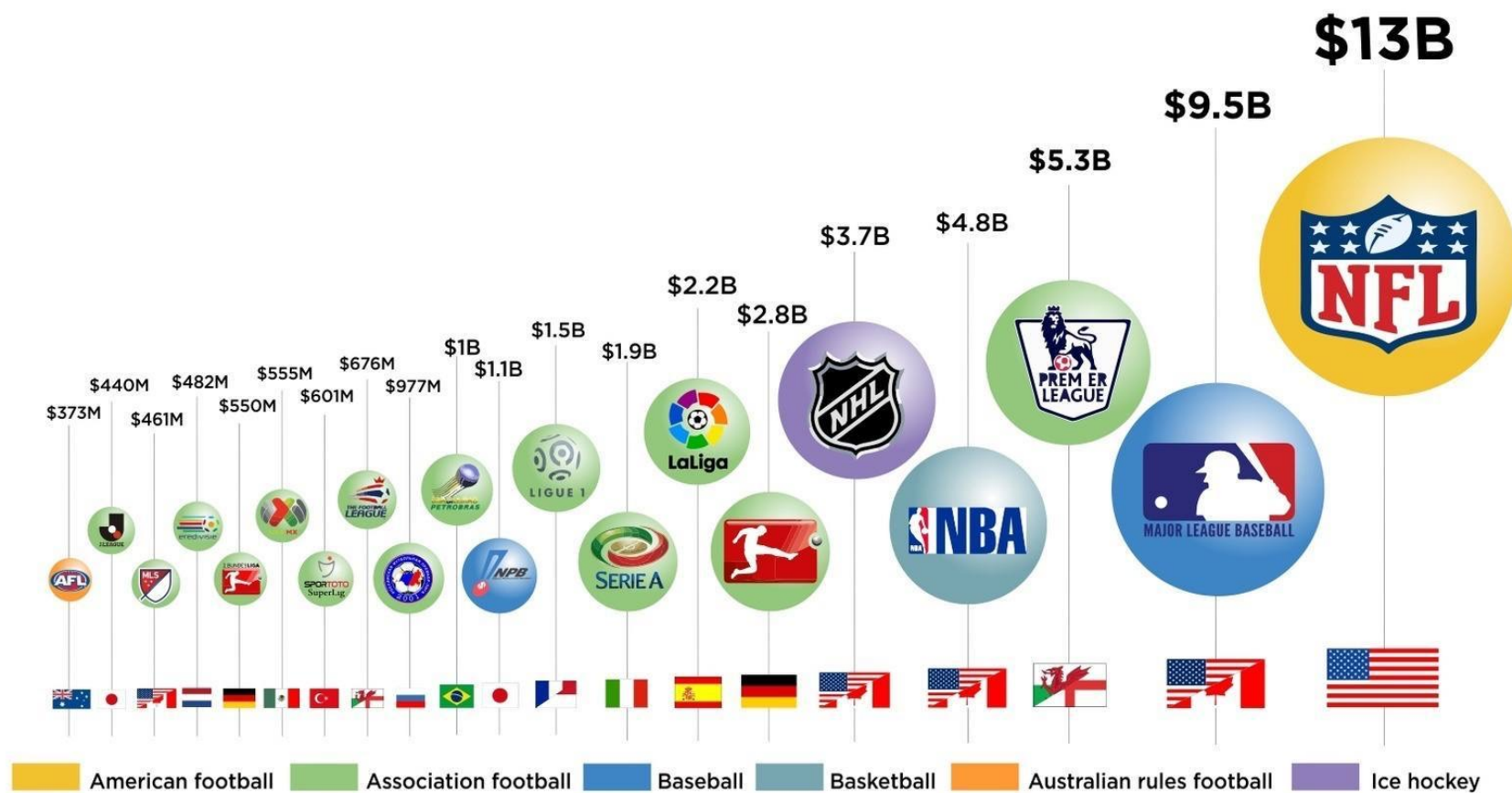

Otevřená soutěž

- Soutěž spravovaná sportovními svazy
- Pyramidová struktura dílčích úrovní se vzájemnou prostupností
- Ligová příslušnost dosažitelná sportovními výsledky

Top Professional Sports Leagues by Revenue

Source: <http://howmuch.net/articles/sports-leagues-by-revenue>

howmuch.net

Instrumentalizace a zpolitizování sportu

Pozornost ze strany jednotlivých participujících složek

->kvalita sportovních výkonů

->divácký zájem

->konzumace mediálního obsahu

->velikost akcí a událostí

->finanční nároky

->komeracionalizace